

Віктор Андрущенко
доктор філософських наук, професор,
академік НАПН України,
член-кореспондент НАН України,
ректор Національного педагогічного
університету ім. М. П. Драгоманова,
Президент асоціації ректорів педагогічних
університетів Європи, головний редактор
часопису (м. Київ)

**ДОПОВІДЬ
З НАГОДИ
ПРЕЗЕНТАЦІЇ
ПРОЕКТУ
«ПРОБЛЕМИ
ПІДГОТОВКИ
НОВОГО ВЧИТЕЛЯ
ДЛЯ ОБ'ЄДНАНОЇ
ЄВРОПИ
XXI СТОЛІТТЯ
(ПЕДАГОГІЧНА
КОНСТИТУЦІЯ
ЄВРОПИ)»**

© Андрущенко В., 2013

Високоповажне зібрання!
Шановні представники Дипломатично-
го корпусу!

Шановні присутні!

Вашій високій увазі пропонується Про-
ект, ініційований ректорами низки євро-
пейських педагогічних університетів, спря-
мований на *зміцнення і розвиток єдиного
Європейського дому*, поглиблення взаємо-
дії та співпраці народів європейського про-
стору як умови забезпечення гідного місця
Європи в глобальній світовій конкуренції
народів і культур.

Переживши драматичну історію XX сто-
ліття, сучасна Європа об'єднується, зміц-
нює свій авторитет, делегує світові норми
і принципи цивілізованого життя народів
і взаємодії культур. Вона приймає у своє
середовище представників інших народів,
створює для кожного рівні можливості для
реалізації власної долі. Миролюбність і

права людини, демократія і співпраця, екологічна безпека і солідарність – ось основні європейські цінності, на основі яких будуються мости у майбутнє.

Тим часом, не всі громадяни країн європейського простору готові прийняти означені цінності. Реальністю є і те, що нинішні переселенці до Європи несуть із собою власні стандарти, норми і звички, що не завжди уживаються з європейськими традиціями. Завдання *навчитися жити разом* у єдиному європейському домі на основі узгодження цінностей, виховання нової європейської людини – вільного, креативного і творчого громадянина Європи – постає як завдання високого соціального, політичного і культурного значення. До його виконання мають долучитися всі, кому не байдужа доля Європи, а відтак – доля наших дітей, онуків і правнуків: дипломати і священнослужителі, бізнесмени і політики, виробничники, представники науки і культури.

Особлива роль у цьому контексті випадає *вчителю*, який безпосередньо формує культуру жити разом у суспільстві без насильства, у мирі і злагоді, за принципами гуманізму, милосердя, справедливості і свободи.

«Дайте мені дві тисячі вчителів, і я побудую нову Німеччину», – говорив свого часу канцлер Отто Бісмарк. Сучасна Європа потребує нового вчителя, здатного до формування загальнолюдських європейських цінностей, до поєднання їх із цінностями національними. Підготувати такого вчителя мають університети і центри педагогічного профілю. Відповідальність за цю шляхетну справу беруть на себе їхні очільники – ректори педагогічних університетів європейського педагогічного простору.

На виконання рішень Форуму міністрів європейських країн 23 вересня 2011 р., завдань, поставлених у доповіді Міністра освіти і науки, молоді та спорту України Д. Табачника «Школа XXI століття: «Київські ініціативи», нами запропоновано широкоформатний **Проект підготовки нового вчителя для об'єднаної Євро-**

пи XXI століття під амбітною назвою «Педагогічна Конституція Європи».

Ця назва має умовний характер. Її головне завдання – *сколихнути європейський світ*, залучити до педагогічної справи всіх небайдужих, мобілізувати ресурси й виконати, можливо, найбільш відповідальне соціальне завдання, історично делеговане нашому поколінню.

Ми маємо розпочати процес *об'єднання університетів* педагогічного профілю, розробки стратегії підготовки вчителя на єдиній аксіологічній (духовній) платформі з урахуванням особливостей національних культур і характерів народів європейського простору. Педагогічна конституція саме і репрезентує таку платформу – відкриту й зрозумілу для народів європейського простору.

З метою інтеграції зусиль нами *створено Асоціацію* ректорів педагогічних університетів Європи, до складу якої увійшли університети Республіки Білорусь, Польщі, Литви, Німеччини, Чехії, Російської Федерації, Молдови, Македонії. До нашого товариства приєдналась Вірменія. На часі входження в Асоціацію ректорів педагогічних університетів Великої Британії, Італії, Іспанії, Румунії, Угорщини, інших країн європейського простору.

Асоціацією розроблено документ стратегічного значення **«Педагогічна Конституція Європи»**, підготовлений колективом професорів (В. Андрущенко (Україна), М. Гунцінгер (Німеччина), А. Гайжутіс (Литва)), і схвалений Правлінням асоціації на засіданні у Празі в жовтні 2012 року. У цьому документі сформульовано принципи узгодженої трансуніверситетської політики, регламентується педагогічна діяльність та визначено загальний механізм підготовки педагогічних кадрів у країнах європейського простору. Положення Педагогічної Конституції мають відкритий характер. Вони можуть бути адаптовані до національних особливостей і педагогічних традицій.

Стратегічний план інтеграції європейського педагогічного проекту має п'ять етапів:

I етап – створення Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи;

II етап – затвердження доопрацьованого тексту Педагогічної Конституції Європи Другим форумом Асоціації, який заплановано на травень 2013 року у Франкфурті-на-Майні;

III етап – розроблення спільних програм магістерського рівня (або рекомендацій-додатків до навчальних програм) «Новий учитель XXI століття»;

IV етап – видання уніфікованих підручників, які б зняли суперечності у трактуванні проблемних питань у предметах, за якими здійснюється підготовка вчителя в європейських країнах;

V етап – створення «Європейського континентального педагогічного університету» (на території однієї з країн членів Асоціації), який стане самостійним навчальним закладом нового покоління. Майбутні випускники Континентального університету стануть модераторами європейських цінностей, єдності Європейського дому, порозуміння та співпраці.

Наш проект побудований на базових цінностях, сформованих європейською філософією, педагогікою і культурою упродовж усієї історії. Ми спирались на творчість чеського педагога Яна Амоса Коменського, німецького мислителя Фрідріха Дістервега, французького просвітителя Жан-Жака Руссо, російського письменника Лева Толстого, грузинського педагога Шалви Амонашвілі, мудрого білоруського мислителя Франциска Скорини, багатьох інших оригінальних учителів людства, представників практично всіх європейських народів.

Основу Педагогічної Конституції Європи складають ідеї видатних українських педагогів Миколи Пирогова, Костянтина Ушинського, Антона Макаренка і Василя Сухомлинського, чий імена заслужено називають серед дев'яти найвидатніших педагогів світу. Їхні ідеї вивчають і застосовують не тільки у Європі, а й у Японії, Китаї, В'єтнамі, Бразилії, в багатьох інших країнах.

Україна – велика педагогічна держава. Український вчений і педагог *Юрій Дрогобич* свого часу був ректором Болонського університету. *Михайло Драгоманов* відомий як учасник створення славнозвісного Софійського університету в Болгарії. Меморіальна дошка філософу *Григорію Сковороді* від вдячного словацького народу розміщена на одній із центральних будівель Братислави. Постаменти *Тарасові Шевченку* височіють майже в усіх європейських столицях.

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова розвиває цю славетну духовно-педагогічну традицію. 180 років діяльності у педагогічному просторі Європи дають нам право порушувати і розв'язувати доленосні питання, запрошувати до співпраці всіх, хто торує шлях до Великого Європейського Храму.

Свого часу *Федір Достоєвський* сказав: «Краса врятує світ». Ми маємо **відродити в європейському просторі красу людини** у всьому глибокому значенні її в історичному минулому, сьогоденні та спрямованості в майбутнє. Провідником цього відродження має стати **Його величність Учитель**, духовною основою якого є одвічно людські цінності віри, надії і любові.

Шановні колеги!

Як працівники державних дипломатичних служб Ви робите вагомий внесок у зміцнення миру і порозуміння народів європейського простору. Ваш авторитет – беззаперечний. Він і саме він має зміцнити зусилля ректорів педагогічних університетів щодо формування єдиної духовної платформи підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття.

Ми просимо Вашої підтримки, просимо інформувати Ваші Уряди, сприяти залученню університетів Ваших країн до цієї шляхетної справи. Підтримавши вчителя, ми підтримаємо дитину, а відтак – наблизимо гармонійне майбутнє, до якого прагнемо.

Дякую за увагу.